

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SLÖJDUNDERVISNINGSBLAD

Från

NÄÄS.

Andra årgången. N:o 8 (16).

Redaktör: OTTO SALOMON.
Näås, Floda Station.

Augusti 1886.

Geometrisk konstruktion vid slöjd- undervisningen.

Såsom känt använder man vid öfverförandet på virket af en modells konturer flera olika tillvägagåenden. Ett dylikt öfverförande kan nämligen ske dels genom direkt uppritning efter sjelfva modellen, dels genom påläggning af s. k. schablon (mönster af papp eller plåt) samt dels slutligen medelst geometrisk konstruktion. Hvert och ett af dessa sätt har, såsom väl för öfrigt allt annat här i världen, såväl sina fördelar som nackdelar, och då det gäller träslöjdens användande för uppfostringssyften torde intetdera sättet kunna anses hvarken ega obetingadt företräde eller böra alldeles förkastas. I största korthet några ord härom.

Uppritningen direkt efter modellen äfvensom användandet af schablon hafva tvenne beaktansvärda fördelar, dels att derigenom arbetet blir mera sjelfständigt, emedan barnen i allmänhet kunna åstadkomma denna öfverföring utan någon direkt hjälp från lärarens sida, dels ock, att densamma ej tager någon längre tid från slöjdandet, hvilket ju med all rätt bör tillerkännas brorslotten af de till slöjden anslagna undervisningstimmarne. *Mot* afritning direkt efter modellen talar, att föremålets konturer derigenom ej blifva fullt så väl uppdragna som önskligt vore; detta härleder sig deraf, att sjelfva modellen såväl från början af som ock genom begagnandet eller till följe förändringar hos träet kan sakna tillbörlig korrekthet. Hvad åter schabloner beträffar, så äro dylika ej alltid lätta att åstadkomma af plåt under det pappschabloner jemförelsevis snart blifva utslitna.

Öfverförandet af modellens konturer medelst geometrisk konstruktion bjuder onekligen tvenne stora fördelar, dels att man härigenom på ett för bådadera gagnande sätt kan förbinda de hvarandra så nära stående ämnena slöjd och ritning samt dels, att föremålets former kunna antagas blifva fullt riktigt återgifna på det till bearbetning afsedda trästyc-

ket. Nackdelarne åter bestå dels deruti, att, då lärjungarne i allmänhet hafva svårt att på egen hand och utan lärarens hjälp utföra konstruktionerna, arbetet blifver i viss mån mindre sjelfständigt, hvarigenom den för lifvet så viktiga sjelfverksamheten ej i tillbörlig mån utvecklas, dels deruti, att på så sätt ritningen kommer att upptaga en ej ringa del af den till slöjdandet anslagna tiden.

Då således intet af omnämnda tillvägagåenden kan anses ega bestämda företräden, när frågan gäller en uppfostrande slöjdundervisning, har man vid Näås sökt gå den medelvägen, att visserligen, på några få undantag när samtliga modeller äro så beskaffade att de kunna uppkonstrueras medelst användande af lineal och passare, men att vid undervisningen ett begränsadt antal och då företrädesvis sådana, hvilka geometriska uppritning kan verka särskilt instruktivt blifva på så sätt utförda, under det att öfverförandet af de öfriga sker genom direkt påläggning af modellen. Schabloner deremot hafva ej blifvit vid seminariet använda åtminstone sedan 10 år tillbaka, detta emedan man i allmänhet sträfvat efter att göra undervisningen så enkel och lätt utförd som möjligt. Då emellertid såsom nämnt de flesta af de vid läroanstalten för närvarande använda modellerna äro af beskaffenhet, att de kunna uppkonstrueras på geometrisk väg, står det ju hvarje lärare fritt att låta eleverna utföra konstruktioner till så många af seriens modeller, som han anser vara lämpligt.

Uti föregående nummer af »Slöjdundervisningsblad» omnämndes att ett antal konstruktioner till de vid Näås för närvarande använda modellerna nyligen blifvit utgifna. Uti detta nummer af den lilla tidningen finnas å tredje sidan såsom prof konstruktioner till de båda skedarne N:o 14 och 16 i grundserien. Dessa konstruktioner äro i betydlig mån afvikande från de förut vid seminariet använda, hvadan kursdeltagare från föregående år benäget torde fästa uppmärksamheten vid desamma.

Näås Slöjdläroreseminarium. Till de trenne första kurserna under 1887 (12:te Januari—23:dje Februari, 1:ste Juni—12:te Juli, 27:de Juli—6:te September) äro nu samtliga platser reserverade. Ansökningar torde därför hädanefter gälla antingen sista kursen (9:de Nov.—20:de Dec.) eller ock kurser under 1888. I sammanhang härmed fästes uppmärksamheten på det önskvärda uti, att, i händelse förhinder för antecknad deltagare skulle uppstå, sådant i god tid anmäles på det den ledigblifna platsen måtte kunna ställas till någon annans förfogande.

Gefle folkskolor. Under vårterminen (15 Januari—12 Juni) hafva vid folkskolorna i Gefle 163 gossar åtnjutit slöjdundervisning. Af de 44 elever, hvilka slöjdat under sommarferierna, hafva 10 varit nybörjare, hvadan antalet slöjdande elever under kalenderåret hittills belöper sig till 163. De mera försigkomna eleverna i folkskolans högsta klass hafva slöjdat 3, de öfriga 2 gånger i veckan med 2 timmars undervisning hvardera gången.

Intresset hos gossarne för slöjden är fortfarande godt. Orsaken till att jämförelsevis få begagnat sig af ferieundervisningen torde härleda sig deraf, att de allra flesta hafva sysselsättning dels i hemmet, dels såsom »märkare» å brädgårdarne eller som springpojkar i butiker o. s. v., hvartill de på grund af föräldrarnes knappa omständigheter äro hänvisade.

Flickskolorna och träslöjden. Vid den under fröken *Mathilda Halls* ledning stående åttaklassiga flickskolan i Göteborg, hvilken nu inflyttar i sin nyuppförda byggnad, skall vid höstterminens början träslöjd efter Näås' system införas. Uti undervisningen ifråga, som kommer att meddelas af frökarna *Sofi Magnusson* och *Anna Esselius*, beräknas omkring 90 flickor af olika åldrar komma att deltaga.

Slöjdkurser, i hvilka deltagarne genomgå en för undervisningen i folkskolan afsedd metodisk kurs i träslöjd, äro under sommarferierna anordnade i Nyköping och Gefle. De stå under ledning den förra af skolläraren *N. G. Ljunggren*, den senare af slöjdläraren *P. Olsson*.

Slöjd i högre läroanstalt. Träslöjd skall nu äfven införas vid realgymnasium i Göteborg.

Strömsbro folkskola inför slöjdundervisning vid höstterminens början.

Resande. Näås slöjdläroreseminarium hade den 10:de och 11:te Augusti besök af rektor *Karl Kastman* från Stockholm.

Lundenska privatskolan, en läroanstalt, som nu i Göteborg börjar sin verksamhet, inför träslöjd såsom obligatoriskt ämne i skolans högre klasser.

Utlandet.

Norge. Skolinspektör *A. M. Hagen* i Kristiansund har nyligen afgifvit berättelse öfver en i pedagogiskt syfte företagen resa i Sverige, uti hvilken bland annat äfven redogöres för slöjdundervisningen vid Stockholms folkskolor. Om densamma uttalar han sig på ett synnerligen berömande sätt, framhållande, huru som oaktadt ifrågavarande undervisning ej är obligatorisk ett jämförelsevis så stort antal gossar deruti frivilligt deltaga. Efter att hafva antydt de ledande grundsatserna för undervisningen tillägger förf.: »denna uppfattning af slöjden såsom ett led bland skolans undervisnings- och uppfostringsmedel är utan tvifvel den enda rigtiga och vinner ju äfven allt större och större ut-

bredning icke allenast i Sverige utan begynner ju också att bana sig väg här hemma.»

Finland. I Ekenäs afslöts den 24:de Juli i närvaro af ett stort antal fremlingar, deribland många utlänningar, en af fröken *Vera Hjelt* med understöd af finska staten anordnad sex veckors kurs för utbildande af lärarinnor i träslöjd efter Näås system. Uti kursen deltog 62 lärarinnor vid folk- och fruntimmersskolor. Arbetsutställningen företedde stor omväxling, enär fyra olika modellserier blifvit följda, beroende af kursdeltagarnes eget fria val

Danmark. Vid nästa termins början införas slöjd såsom likaberättigadt ämne ytterligare uti tvenne högre läroanstalter, nemligen i Marieboes Latin- og Realskole i Köpenhamn samt i Mantzius skola i Birkeröd. Den förra är ett äldre läroverk, för hvilken man har uppbyggt nya rymliga lokaler, och hvarest det kommer att börjas i jämförelsevis stor skala. Särskilda slöjdskolor, hvilka af lärjungarne kunna besökas utanför den bestämda undervisningstiden, blifva derjemte inrättade vid Borgerdydskolen samt Kjør og Lyngbyes realskola båda i Köpenhamn. Såsom något säreget torde böra påpekas att i motsats mot hvad förhållandet varit i Sverige och åtskilliga andra länder, slöjden i främsta rummet synes vinna insteg i de högre läroanstalterna.

Tyskland. Den af skollärare *W. Gärtig* grundade och ledda slöjdskolan i Posen, uti hvilken undervisningen bedrifves hufvudsakligen i enlighet med det svenska systemet, har under arbetsåret 1885—86 haft 103 lärjungar, deraf 17 gymnasister. Denna i flera hänseenden framstående läroanstalt har blifvit tagen såsom förebild för åtskilliga andra dylika inrättningar såväl inom som utom Tyskland.

— Vid ett sammanträde den 6:te Juni i Dresden inom den för grundandet af ett tyskt slöjdläroreseminarium tillsatta komitén fattades bland annat följande beslut. Seminariet skall gifva lärare kompetens att meddela pedagogisk slöjdundervisning. Alla, då det gäller slöjden framträdande rena nyttighetssynpunkter skola lemnas utan afseende. Undervisningsämnen blifva: 1) Papparbeten; 2) Arbeten vid hyfvelbänken; 3) Träsnideri. För papparbete och träsnideri är kursen bestämd till 4, för snickerislöjd till 8 veckor. Blott de lärare, hvilka förut genomgått kursen i snickerislöjd, kunna få deltaga i träsnideriet. Hand i hand med de praktiska öfningarne skola gå föredrag samt tillfällig undervisning öfver slöjdundervisningens historia, framställning rörande de olika systemen, beskrifning öfver materialier och verktyg m. m. Hvarje kursdeltagare har att betala för hela arbetstiden 100 mark (89 kronor) samt i ersättning för materialier 10 mark.

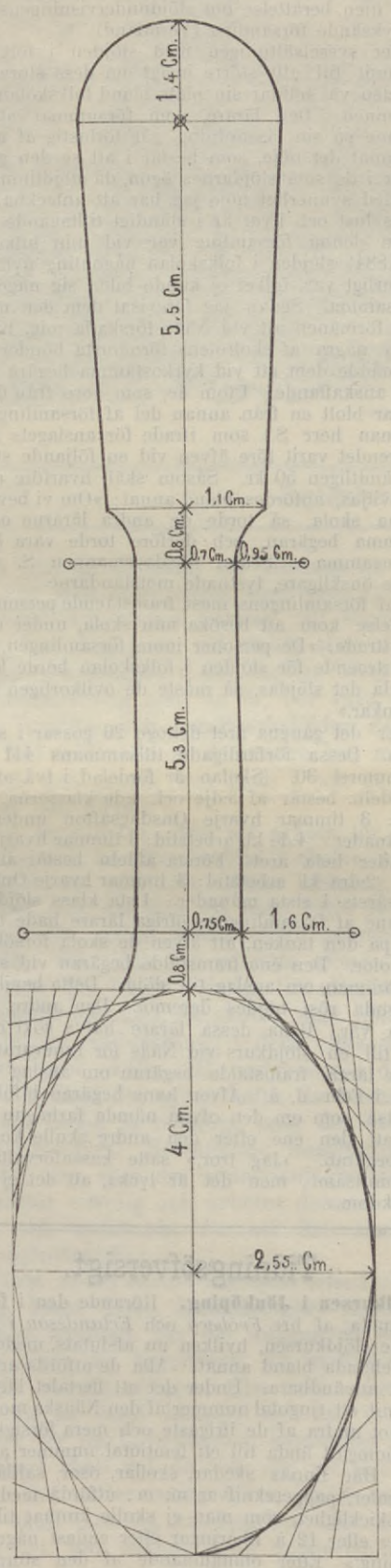
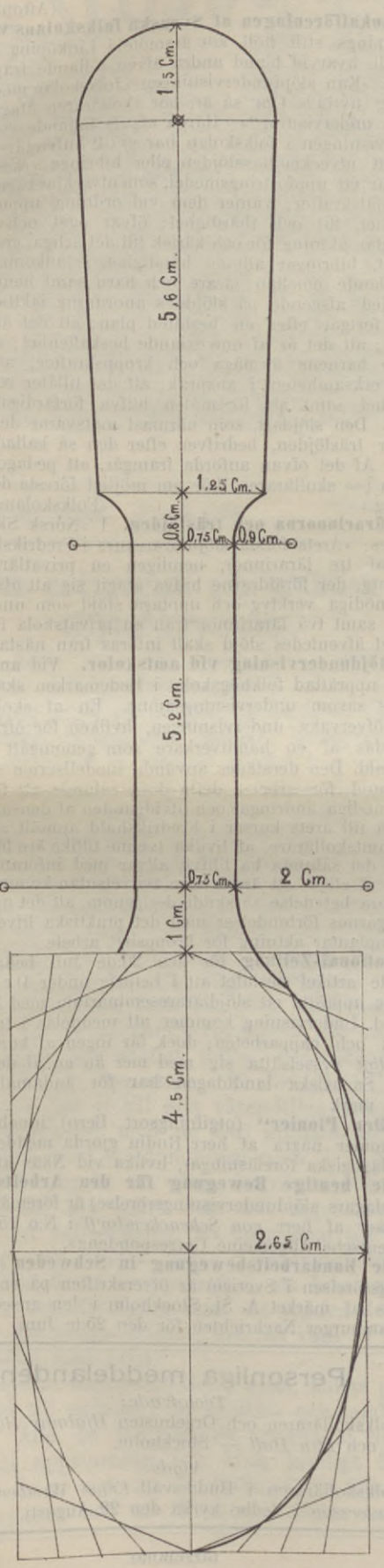
Schweiz. Under ledning af skollärare *S. Rudin* afhölls i Bern 19:de Juli—14:de Augusti en för utbildandet af lärare i slöjd afsedd kurs. Arbetstiden, som dagligen börjades kl. 6 f. m. och med undantag af Lördagar pågick till kl. 6 e. m., upptog 45 $\frac{1}{2}$ timmar slöjd, 2 föreläsningar, 1 diskussion och 2 timmars proflektion i veckan. Undervisning meddelades i tvenne hufvudämnen: arbeten vid hyfvelbänken och modellering samt trenne biämnen: träsnideri, papparbeten och svarfning. Åt de förra egnades 16, åt de senare 8 arbetsdagar och hvarje kursdeltagare hade att för sin del välja ett af hufvudämnen och ett af biämnen.

Literatur.

Zwölfter Jahres-Bericht der Schulen in Neulerchenfeld innehåller bland annat dels en af Director *Josef Urban* författad liten uppsats: »Über den Wert des Handfertigkeitunterrichtes», dels ock en berättelse öfver den undervisning i slöjd, hvilken under arbetsåret meddelats vid borgarskolan för gossar i Neulerchenfeld.

Fünfter Jahresbericht des Vereins zur Förderung von Handfertigkeit und Jugendspiel zu Görlitz.

Exemplar smittar

Exemplet smittar.

Från en för slöjdundervisningen varmt nitälskande lärare hafva vi haft nöjet mottaga efterföljande meddelande:

»Med anledning af ett tillkännagifvande i »Slöjdundervisningsblad fr. Nääs» tager jag mig härmed friheten afgifva en liten berättelse om slöjdundervisningens utveckling inom Fryksände församling (Vernland).

Under sysselsättningen med slöjden i folkskolan har jag kommit till allt större insigt om dess stora betydelse, och att den väl häfdar sin plats bland folkskolans läro- och öfningsämnen. Den lärare, som försummar att medtaga detta ämne på sin läseordning, går förlustig af mycket och bland annat det nöje, som består i att se den glädje, som framlyser i de små slöjdarnes ögon, då slöjdtimman nalkas. Det är med synnerligt nöje jag har att anteckna, att denna gossarnes lust och ifver är i ständigt tilltagande.

Inom denna församling var vid min hitkomst (som-maren 1884) slöjden i folkskolan någonting nytt, hvarföre, som naturligt var, folket ej kunde bilda sig något omdöme om densamma. Sedan jag förevisat dem den modellserie, jag haft förmånen att vid Nääs förskaffa mig, lyckades jag intressera några af skolrotens förnämsta bönder för saken och förmådde dem att vid kyrkostämman begära anslag för verktygs anskaffande. Utom de, som voro från denna skol-roten, var blott en från annan del af församlingen (ortens riksdagsman herr S.) som ifrade för anslagets beviljande. Sedan ärendet varit före äfven vid en följande stämman beviljades ändtligen 50 kr. Såsom skäl, hvarföre anslaget ej borde beviljas, anfördes bland annat: »Om vi bevilja anslag för denna skola, så torde de andra lärarne ock komma med samma begäran, och derföre torde vara klokast att afslå densamma.» Sedan riksdagsmannen S. svarat att intet vore önskligare, tystnade motståndarne.

En af församlingens mest framstående personer, som af en händelse kom att besöka min skola, under det arbetet pågick, yttrade: »De personer inom församlingen, som ej ha något förtroende för slöjden i folkskolan borde komma hit en dag, då det slöjdas, så måste de ovilkorligen komma på andra tankar.»

Under det gångna året deltog 26 gossar i slöjdunder- visningen. Dessa förfärdigade tillsammans 441 nummer. Högsta numret 30. (Skolan är fördelad i två afdelningar. Andra afdeln. består af 3:dje och 4:de klasserna. 3:dje kl. arbetstid: 3 timmar hvarje Onsdagsafton under årets 4 första månader. 4:de kl. arbetstid: 3 timmar hvarje Lördags- afton under hela året. Första afdeln består af 1:sta och 2:dra kl. 2:dra kl. arbetstid: 3 timmar hvarje Onsdagsafton under läsårets 4 sista månader. 1:sta klass slöjdar ej)

Tvåne af församlingens öfriga lärare hade under året kommit på den tanken, att äfven de skola försöka få slöjd i sina skolor. Den ene framställde begäran vid senaste Decemberstämman om anslag till slöjd. Detta beviljades utan att en enda röst höjdes deremot. Den andre ville dröja till nästa vår. Båda dessa lärare hafva sökt och vunnit tillträde till en slöjdkurs vid Nääs för innevarande år. — En tredje lärare framställde begäran om anslag till slöjd i sin skola i Febr. d. å. Äfven hans begäran bifölls. — Det synes alltså, som om den ofvan nämnda farhågan skulle be- kräftas, att den ene efter den andre skulle komma med samma begäran. »Jag tror,» sade kassaförvaltaren, »att det är smittsamt; men det är lycka, att det ej är någon farlig sjukdom.»

B. H.

Tidningsöfversigt.

Slöjdkursen i Jönköping. Rörande den i förra num- ret omnämnda af hrr Fröberg och Erlandsson i Jönköping anordnade slöjdkursen, hvilken nu afslutats, meddelar Små- lands Allehanda bland annat: »Alla de utförda arbetena äro i hemmet användbara. Under det att flertalet lärjungar endast hunnit ett tjugotal nummer af den Nääska modellserien, ha deremot andra af de ifrigaste och mera försigkomna ele- verna genomgått ända till ett femtiotal nummer af nämnda serie. . . Här finnas skedar, skoflar, ösor, saltlädor, liter- mått, linealer, pappersknifvar m. m., utförda med precision och en skicklighet, som man ej skulle kunnat tilltro hvar- ken damer eller 12 å 13-åringar efter endast några veckors undervisning.» Efter omnämnande af den stora lust och ifver, hvarmed lärjungarne deltagit i arbetet, fortsätter tid- ningen: »Efter en så vacker början torde härmed träslöjden ha tillkämpat sig en fast ställning inom Jönköping, och vi ha till nästa sommar åtminstone att hoppas en i ännu

större skala tilltagen kurs i slöjd, för hvilket ämne intres- set hos ungdomen synes vara så lefvande.»

Slöjd för Lappar. Hernösands domkapitel har hos regeringen gjort framställning om statsanslag till anskaff- ning af slöjdverktyg för lappskolorna i Arjeplog och Jock- mock. (Aftonbladet.)

Lokalföreningen af Svenska folkskolans vänner inom Linköpings stift höll sitt årsmöte i Linköping den 21 och 22 Juli, hvarvid bland andra äfven följande frågor behand- lades: »Kan slöjdundervisningen i folkskolan medföra någon verklig nytta? Om så är, bör skolläraren åtaga sig äfven denna undervisning?» Härpå afgafs följande svar: »Slöjd- undervisningen i folkskolan har ej till hufvudändamål hvar- ken att utveckla husslöjden eller bibringa yrkesskicklighet, utan är ett uppfostringsmedel, som utvecklar barnens kropps- och själskrafter; vänjer dem vid ordning, uppmärksamhet, snygghet, flit och ihärdighet; öfvar ögat och formsinnet; inplanter aktning för och kärlek till det ärliga, grofva kropps- arbetet, bibringar allmän händighet, åstadkommer ett godt förhållande emellan lärare och barn samt hem och skola.

Med afseende på slöjdens anordning iakttages: att ar- betet fortgår efter en bestämd plan; att det är ett nyttigt arbete; att det är af omväxlande beskaffenhet; att det mot- svarar barnens förmåga och kropps- och själskrafter; att det tager tankeverksamheten i anspråk; att det tillåter renlighet och snygghet samt att föremålen blifva förfärdigarens tillhö- righet. Den slöjdart, som närmast motsvarar dessa fordrin- gar är träslöjden, bedrifven efter den så kallade Nääs-me- toden. Af det ofvan anförda framgår, att pedagogisk bildad person (= skolläraren) bör om möjligt förestå denna under- visning.» (Folkskolans Vän.)

Lärarynnorna och träslöjden. I »Norsk Skoletidende» skrives: »Årets första slöjdläroverk i Fredrikshald var be- sökt af tre lärarynnor, nemligen en privatlärarynna från Eidsberg, der föräldrarne hafva åtagit sig att utstyra skolan med nödiga verktyg och upptaga slöjd som undervisnings- ämne samt två lärarynnor från en privatskola i Kristiania, hvarst äfvenledes slöjd skall införas från nästa skolår.»

Slöjdundervisning vid amtskolor. Vid amtskolan (af stalen upprättad folkhögskola) i Hedemarken skall slöjd nu införas sasom undervisningsämne. En af skolans lärare skall öfvervaka undervisningen, hvilken för öfrigt kommer att ledas af en handverkare som genomgått kurs i Fre- drikshald. Den derstädes använda modellserien skall läggas till grund för arbetet, detta dock sålunda att för en dylik skola nödiga ändringar och utvidganden af densamma göras.

Då till årets kurser i Fredrikshald anmält sig ej mindre än 7 amtskollärare, af hvilka tvenne tillika äro föreståndare, synes det sålunda ha blifvit allvar med införandet i dessa skolor af slöjd, ett ämne som tviifvelsutan kommer att hafva sin stora betydelse särskildt derigenom, att det upprätthåller lärjungarnes förbindelser med det praktiska lifvet samt hos dem inplanter aktning för kroppsligt arbete

National-Zeitung för den 20:de Juli behandlar i en ledande artikel beslutet att i Leipzig under Dr W. Götzes ledning upprätta ett slöjdläroareseminarium med Nääs sasom förebild. Undervisning kommer att meddelas i träslöjd, trä- snidri och papparbeten; dock får ingen af kursdeltagarne *samtidigt* sysselsätta sig med mer än en af dessa arbets- arter. Sachsiska landtdagen har för ändamålet anslagit 10,000 mark

»Der Pionier» (utgifningsort Bern) innehåller i sitt Julinumner några af herr Rudin gjorda meddelanden om de pedagogiska föreläsningar, hvilka vid Nääs afhållas.

Die heutige Bewegung für den Arbeitsunterricht (våra dagars slöjdundervisningsrörelse) är föremål för tvenne uppsatser af herr von Schenkendorf i N:o 15 och 16 af »Süddeutsche Allgemeine Correspondenz».

Die Handarbeitsbewegung in Schweden (slöjdunder- visningsrörelsen i Sverige) är öfverskriften på en intressant uppsats af märket A. St. Stockholm i den ansedda tidnin- gen Hamburger Nachrichten för den 25:te Juni.

Personliga meddelanden.

Trolöfvade:

Folkskolläraren och Orgelisten Hjalmar Holmqvist — Liared och Elin Hall — Stockholm.

Vigde:

Folkskolläraren i Hudiksvall Ernst Westberg och Ka- rin Andersson i Vedbo kyrka den 22 Augusti.

GÖTEBORG.

Göteborgs Handelstidnings Aktiebolags tryckeri.

1886.

